

Õiguskantsleri Kantselei

Aare Siir
Eesti Politsei Kutseühing
kutse@kodanikuportaal.eu

Teie 09.04.2026 nr

Meie 08.05.2026 nr 14-1/260965/2603934

Lugupeetud Aare Siir

Pöördusite õiguskantsleri poole, kuna Teile tekitab muret politseiametnike tegevus ohuolukordade lahendamisel ja relva kasutamisel. Töite ka välja puudused Politsei- ja Piirivalveameti juhtimisel ja organisatsioonikultuuris ning politseiametnike koolitamisel.

Mõistame Teile muret ja selle teema olulisust.

Igaühel on õigus elule ([põhiseaduse](#) § 16). Õigust elule võib pidada kõige olulisemaks põhiõiguseks, sest see on eelduseks kõigi teiste õiguste ja vabaduste kasutamisele.¹ Riik peab tagama õigushübe kaitse ja kehtestama selleks vajaliku regulatsiooni.²

Politseiametnikel, kellele on usaldatud teenistusrelvad, peavad olema vajalikud teadmised ja oskused, samuti tuleb neile tagada praktiline väljaõpe (vt nt [politsei- ja piirivalveseaduse](#) § 38 jj, siseministri määruse „[Politseiametniku ning Politsei- ja Piirivalveameti struktuuriüksuse juhi ametikohal teenistuses oleva ametniku kutsesobivusnõuded, nende kontrollimise tingimused ja kord](#)“ § 8; [avaliku teenistuse seaduse](#) § 31).³

Politseiametnikele on seadusega antud õigus kasutada füüsilist jõudu, erivahendit või relva ehk vahetat sundi ([korrakaitseaduse](#) (KorS) § 75 lg 1). Politseiametnikel on vahetu sunni kohaldamisel kohustus rakendada proportsionaalsuse, otstarbekuse ja inimväärikuse tagamise põhimõtteid (KorS §-d 7-9).

Tulirelva kui vahetu sunnivahendi kasutamine on äärmine abinõu. Tulirelv on kõige riivavam võimalik vahend, mida isiku suhtes kasutada saab. Seetõttu on vajalik tulirelva kasutamise alused eriti täpselt reguleerida.⁴ Seaduse järgi peavad tulirelva kasutamiseks isiku suhtes olema täidetud kolm nõuet: relva kasutatakse isiku ründamis-, vastupanu- või põgenemisvõimatuks muutmiseks; muude leebemate vahendite kasutamine on võimatu või õigel ajal võimatu; sellega ei ohusta kolmandate isikute elu, kehalist puutumatust või muud kaalukat hüve (KorS § 81).

Euroopa Inimõiguste Kohus⁵ on rõhutanud, et riigisisestes seadustes tuleb selgelt tuua välja olukorrad, millal jõuametitel on lähtuvalt ohuhinnangust lubatud kasutada potentsiaalselt surmavat

¹ [Eesti Vabariigi Põhiseaduse kommenteeritud väljaanne](#), 2020, § 16 komm 1.

² Samas, § 16 komm 6.

³ Samas, § 16 komm 9.

⁴ Korrakaitseaduse kommenteeritud väljaanne, 2025, lk 417.

⁵ Euroopa Inimõiguste Kohtu 17.04.2014 otsus nr [6878/10](#), p 64.

jõudu. Jõuametite esindajaid tuleb koolitada hindama ohuolukorda ja jõu kasutamise absoluutset vajadust mitte ainult lähtuvalt kehtivatest seadustest, vaid ka austusest inimelu vastu. Ametnik peab hoolikalt hindama olukorda ning kaitstavaid ja riivatavaid õigushüvesid.⁶

Politseiametnikud on õiguskorra ja sisejulgeoleku tagajad, mistõttu nad riskivad ka oma elu ja tervisega.⁷ Täites oma teenistuskohustusi, võib politseiametnik sattuda olukorda, kus tema õigushüved võivad saada kahjustada. Seega politseiametlikel on õigus rakendada õiguspäraseid meetmeid ka oma elu ja tervise kaitseks.

Riigi sisejulgeolekut ja avalikku korda puudutavad küsimused on Siseministeeriumi valitsemisalas ([Vabariigi Valitsuse seaduse](#) § 66 lg 1). Politseiametniku teenistust (sh koolitamist) korraldab Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor või tema volitatud isik ([politsei ja piirivalve seaduse](#) § 6²). Politseiametnikke valmistab ette Siseministeeriumi valitsemisalas asuv rakenduskõrgkool ehk Sisekaitseakadeemia ([politsei ja piirivalve seaduse](#) § 7; [Sisekaitseakadeemia põhimääruse](#) §-d 1, 4 ja 5).

Siseministri ülesanne on kontrollida Politsei- ja Piirivalveameti tegevuse seaduslikkust ja otstarbekust teenistusliku järelevalve korras ([Vabariigi Valitsuse seaduse](#) §-d 93 ja 95; [Siseministeeriumi põhimääruse](#) § 23 lg 2 p 18).

Kui Teil on kõnealuses valdkonnas ettepanekuid, siis peaksite pöörduma ministeeriumi, Politsei- ja Piirivalveameti ja Sisekaitseakadeemia poole (vastavalt asutuse pädevusele).

Siseministeeriumi avaliku dokumendiregistrist nähtub, et olete selles asjas juba pöördunud Siseministeeriumi poole. [Vastusest](#) ilmneb, et ministeerium võttis Teie tähelepanekud teadmiseks ning kaalub neid läbiviidavate auditite planeerimisel.

Õiguskantsler saab tegutseda üksnes oma pädevuse piires. Õiguskantsleri ülesanne on eelkõige kontrollida, kas seadused või muud õigustloovad aktid on kooskõlas põhiseadusega. Samuti teeb õiguskantsler järelevalvet avalikke ülesandeid täitvate asutuste tegevuse üle isikute põhiõiguste -ja vabaduste järgimisel. Õiguskantsleri ülesanne ei ole korraldada teise ametiasutuse personalipoliitikat ega ametnike koolitamist. Samuti ei sekku õiguskantsler teise ametiasutuse juhtimisesse ja organisatsioonikultuuri. Loodetavasti on selgitustest abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Lekko
õigusteenistuse juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel

Emmili Berendsen 6938441
emmili.berendsen@oiguskantsler.ee

⁶ Korrakaitseaduse kommenteeritud väljaanne, 2025, lk 423.

⁷ Politsei ja piirivalve seaduse [seletuskiri](#), lk 25.